

UN PARTIGIANO PORTA NELLO ZAINO GLI DEI DELL'ELLADE

Gian Paolo Danesin (Marco)

Quando, più di un anno fa se ne è andato, ho pensato che siamo rimasti in pochi, a Venezia, a ricordare Bepi Torresin sui banchi del liceo: a parte la innumerevole schiera dei suoi parenti, veneziani doc, quei (pochi) con i quali ci siamo scambiata la triste notizia.

Ed ora lo commemoriamo, nello spirito di una amicizia antica, ma anche con il rigore umano ed intellettuale che un uomo come Bepi ha saputo conquistarsi.

Io non ho molto da scrivere. E siccome dovrei ricordare quegli anni di scuola, così lontani, purtroppo i ricordi sono anche sbiaditi nel tempo. Inoltre Bepi era di qualche anno più anziano e in qualche classe più avanti. Però di lui se ne parlava, eccome, e ce lo additavamo fra compagni: nelle sue materie era già considerato un fenomeno, non so se per la sua passione nello studiarle, o per una innata dose di fortuna, che glielo rendeva congeniali.

E che lo portava, pur di carattere modesto e riservato, ad una specie di superiorità o di malcelata arroganza; si sentiva superiore perché già al liceo, lui il greco lo conosceva bene, e con un accenno di canzonatura, ci prendeva in giro, e ci metteva in difficoltà con i suoi duali e i suoi aoristi, mentre gli facevamo circolo attorno.

Ricordo invece bene lo sbigottimento che ci ha preso, quando alla fine della seconda liceo sparì dalla scuola: si era presentato agli esami di maturità con un anno di anticipo, e li aveva superati, con l'aperta ostilità dei nostri insegnanti che non gradivano questi colpi di testa (o di bravura).

EN PARTISAN BÆRER HELLAS' GUDER I SIN RYGSÆK¹

Gian Paolo Danesin (Marco)

Dengang han døde for mere end et år siden, tænkte jeg, at vi kun er få tilbage i Venedig til at huske Bepi Torresin på gymnasiets skolebænke: bortset fra hans mange slægtninge, ægte venetianere, så kun de (få), som vi har udvekslet den triste nyhed med.

Og nu mindes vi ham i et gammelt venskabs ånd, men også med den menneskelige og intellektuelle respekt, som en mand som Bepi forstod at skaffe sig.

Jeg har ikke meget at skrive. Og skønt jeg burde huske skoleårene, for så længe siden, er minderne desværre også falmet med tiden. Desuden var Bepi nogle år ældre og nogle klasser længere fremme. Men man talte om ham, det må jeg sige, og vi kammeraterne imellem pegede ham ud: Inden for sine fag blev han allerede dengang betragtet som noget helt særligt, jeg ved ikke, om det var på grund af hans lidenskabelighed i studierne af dem, eller på grund af en medfødt skæbnegave, som gjorde ham til ét med dem.

Og det affødte hos ham, som ellers havde en beskeden og reserveret karakter, en slags overlegenhed, eller slet skjult arrogance; han følte sig overlegen, fordi han allerede i gymnasiet kendte græsk godt, og med en antydning af spot drillede han os og gjorde det svært for os med sine dualiser og sine aorister, mens vi slog kreds omkring ham.

Jeg husker derimod godt den rædsel, han satte os i, da han i slutningen af 2.g forsvandt fra skolen. Han havde meldt sig til studentereksamen et år før tiden, og han bestod – under åbenlys modvilje fra vore lærere, som ikke brød sig om disse pludselig indskydelser (eller bravour-numre).

¹ *UN PARTIGLIANO PORTA NELLO ZAINO GLI DEI DELL'ELLADE* er oversat til dansk af Annemarie Torresin

Mai e poi mai mi sarei aspettato di trovarlo dopo un paio d'anni in Val Cellina, partigiano, incerto se fosse la stessa persona, e fu un incontro un po' strano, perché i rapporti fra partigiani erano sempre misteriosi o meglio riservati; nessuno voleva far conoscere la sua vera identità. Ci restavano le serate, passate in qualche ricovero di fortuna o malga, quando ci raccontava dei suoi studi, nei momenti in cui ci davano tregua le difficoltà e i problemi quotidiani, studi che sembravano un divertimento, a sentirlo, ma che invece dovevano essere una fatica continua. Perché poi saltava fuori che a Pisa il suo orario di studio iniziava alla mattina e finiva a tarda sera, ininterrotto. Come se non bastasse, una volta alla settimana lo studio continuava per tutta la notte! Particolare che sembra incredibile, ma che ricordo benissimo.

Poi con l'autunno le nostre strade si separarono un'altra volta, e non ricordo se dopo la liberazione abbia ripreso subito i suoi studi; ci vedevamo spesso a Venezia e forse in quel periodo cade un altro ricordo netto, la sua passione era passata dal greco al sanscrito, al quale aveva cominciato a dedicarsi. Sarà esatto questo ricordo? Aspetto qualcuno che me lo chiarisca.

E con il sanscrito, la personalità di Giorgio Pasquali, del quale parlava con entusiasmo e del quale mi ha addirittura spinto ad acquistare un'opera, che conservo ancora su uno scaffale della mia biblioteca: "Storia della tradizione e critica del testo" in totale sono pagine 525: credo di non averlo mai letto, ma quel libro, quando lo vedo mi ricorda Bepi.

Ho saputo poi della tragica fine del Pasquali, evento che non so quanto abbia influito sulla sua vita: anche qui forse qualcuno potrà illuminarmi. Mah!

Sono passati tanti anni, credevo di ricordare qualche cosa di più.

Di recente c'erano gli incontri con noi partigiani, da lui programmati con cura quale tappa del pellegrinaggio annuale alle amate sponde dell'Ellade, là dove batteva il suo cuore, e che avvenivano sui monti della Val Cellina, nei luoghi che erano stati teatro dei nostri combattimenti. Erano incontri di una o due giornate, intensi, e con la folla dei ricordi, emozionanti.

Aldrig, aldrig nogensinde ville jeg have forventet at finde ham et par år efter i Valcellina som partisan, og jeg var i tvivl, om det overhovedet var den samme person, og det blev et lidt mærkeligt møde, fordi forholdene mellem partisaner altid var mystiske, eller rettere reserverede; ingen ville afsløre sin sande identitet. For os blev det til aftener, tilbragt i et hvilket som helst tilfældigt tilflugtssted eller i en sæterhytte, mens han fortalte om sine studier, i øjeblikke hvor vanskeligheder og de daglige problemer gav os våbenhvile, studier som syntes en fornøjelse, når han fortalte, men som derimod måtte have været ét uafbrudt slid. For så kom det frem, at i Pisa begyndte hans studiedag om morgenen og sluttede i den sene aften, uafbrudt. Som om det ikke havde været nok, fortsatte han studierne én gang om ugen hele natten! En detalje, som synes utrolig, men som jeg husker udmærket.

Så med efteråret skiltes vore veje endnu en gang, og jeg husker ikke, om han efter befrielsen straks genoptog sine studier. Vi sås ofte i Venedig, og måske dukker der i den periode en anden tydelig erindring op, hans lidenskab var gået fra græsk til sanskrit, som han var begyndt at kaste sig over. Er den mon rigtig denne erindring? Jeg håber, at en kan opklare det for mig.

Og sammen med sanskrit Giorgio Pasqualis personlighed: Om ham talte han med begejstring, og han har sågar fået mig til at købe et værk af ham, som jeg bevarer endnu på en reol i mit bibliotek: "Traditionshistorie og Tekstkritik" i alt er der 525 sider. Jeg tror aldrig jeg har læst den, men når jeg ser dén bog, så tænker jeg på Bepi. Senere hørte jeg om Pasqualis tragiske død, og jeg ved ikke, hvor meget den begivenhed har påvirket hans liv: også på dette punkt vil en eller anden måske kunne oplyse mig. Tjah!

Så mange år er gået, jeg troede, at jeg kunne huske noget mere.

I de senere år var der møderne mellem os partisaner, til hvilke han nøje tilpassede den pågældende etape af den årlige pilgrimsrejse til de elskede hjørner af Hellas, dér hvor hans hjerte slog, og som fandt sted på Valcellinas bjerge på de steder, som havde været skueplads for vore kampe. Det var møder af en eller to dages varighed, intense, og med mængden af minder, bevægende.

Lo guardavo, e mi sembrava lo stesso di sessanta anni prima. Non aveva perso la sua aria assorta e riservata. Ma in qualche cosa certamente non era lo stesso: aveva acquisito, con l'andare degli anni, una mole ben considerevole, anzi imponente! che unita alla candida chioma, ce lo faceva apparire un vecchio patriarca, o meglio, se avvolto in una clamide purpurea, uno degli dei del suo Olimpo!

Questo è il ricordo più bello che mi rimane di una grande personalità, ma soprattutto di un amico di tutta una vita.

Jeg betragtede ham, og han syntes mig at være den samme som 60 år tidligere. Han havde stadig sit ophøjede og reserverede udtryk.. Men i noget var han bestemt ikke den samme. Han havde i årenes løb fået en ret betragtelig fylde, ja imponerende! Dette forenet med de snehvide lokker, som fik ham til at ligne en gammel patriark, eller snarere, hvis indhyllet i en purpurfarvet klamys, en af guderne fra hans Olymp!

Dette er det smukkeste minde, som jeg har, af en stor personlighed, men især af en ven for et helt liv.